

Gudrun-Liane Ittu, la aniversare

Când domnul profesor Ilie Moise m-a întrebat dacă doresc să scriu pentru revistă un scurt text despre colega noastră, am acceptat instantaneu, fără să mă gândesc că nu-i ușor să scrii despre cineva apropiat.

Până nu m-am așezat la scris, nu am realizat că implicarea afectivă încurcă simțitor lucrurile. Și mai greu devine când scrii despre cineva care se numără printre supraviețuitorii unui tip de om pe cale de dispariție: omul decent, discret și cu bun simț.

O mare cititoare, vorbitoare de trei limbi: una maternă (germana), una natală (româna) și cea culturală (engleza), Gudrun a fost vreme de un deceniu, în care doar un perete ne-a despărțit birourile, Enciclopedia mea. Fiind un om cald, bun și generos, odată ce am devenit prietene, și-a împărțit cu mine timpul și, la nevoie, cunoștințele.

Astfel, am petrecut mult timp împreună, în diferite și plăcute discuții, pe teme tot atât de variate câte nuanțe de verde au frunzele. Lăsând deoparte conversațiile personale, cu ajutorul ei mi-am lămurit multe elemente neclare, în diferite stadii ale unei cercetări, împreună cu ea am finisat sau reorientat altele.

Știu că nu-și etalează viața personală, de aceea voi face la fel și mă voi referi mai mult la partea profesională a vieții sociologului sibian auto-convertit la artă.

Gudrun-Liane Ittu este absolventă a Universității din București, Facultatea de Filosofie, Secția sociologie (1978), și a fost sociolog la „Întreprinderea Mecanica” Mârșa și Întreprinderea „Independența” Sibiu (1978-1991).

Atunci când, după 1990, exprimarea a început să fie posibilă (și) în domeniul cultural, și-a schimbat orientarea profesională. A fost muzeograf la Secția de Artă Românească a Muzeului Național Brukenthal (1991-1999) și apoi cercetător științific la Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu, departamentul istoria culturii (1999-2015).

A urmat cursuri postuniversitare de masterat la Universitatea Central Europeană (Central European University) din Praga, Departamentul de istoria și filosofia artei (1994–1995) și a fost bursieră „Research Support Scheme” a Fundației pentru o Societate Deschisă (1996–1997). Doctoratul, în domeniul istoria culturii, l-a susținut la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de istorie și patrimoniu „Nicolae Lupu”, obținând titlul de doctor în istorie în anul 2003.

Principalele sale domenii de interes, în care a întreprins numeroase proiecte de cercetare, sunt arta plastică și viața culturală ale germanilor din România, istoria instituțiilor și asociațiilor culturale ale acestora, în intervalul secolelor al XVIII-lea – al XX-lea, tratate comparativ și sincronizat cu arta și cultura europeană și cu cea românească, domenii la dezvoltarea cărora a adus contribuții semnificative, concretizate în volumele¹ și studiile² publicate.

¹ *Cultura germanilor din România în perioada 1944–1989 reflectată în publicații*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu 2004; *Tradiție, modernitate și avangardă în arta plastică a germanilor din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Reflectate în publicații*, Editura Academiei Române, București 2008; *Artiști plastici germani din România. Între tradiție, modernitate și compromis ideologic. Anii 1930–1944*, Editura Academiei Române, București 2011; *Arta plastică a germanilor din România 1945–1989*, Editura Academiei Române, București 2014.

² Selectiv: „Moderne und Avantgarde in der bildenden Kunst der Siebenbürger Sachsen“, în *Transylvanian Review*, vol IX, Nr. 2, Summer, 2000, p. 160-170; „Das deutschsprachige Buch im kommunistischen Rumänien“, în *Germanistische Beiträge*, 15–16, Universitätsverlag Sibiu/Hermannstadt, 2001, p. 94-109; „Punte între etnii: Liga culturală a germanilor din România Mare”, în *Relații româno-germane. Studii istorice*, (Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” Iași, coord. Vasile Docea) Cluj-Napoca, 2003, p. 67-75; „Cotidianul „Neuer Weg” în perioada 1949-1956, sursă de cunoaștere a trecutului apropiat”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, VII-XI, 2000–2004, p. 255-266; „Aspecte ale emancipării femeii în mediul protestant (luteran) german (săsesc) din Transilvania, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XII, 2005, p. 27-36; „Artiști sași în expozițiile bucureștene din perioada interbelică”, în *Confluențe. Repere europene în arta transilvăneană/Convergences. European Landmarks in Transylvanian Arts/Konfluenzen. Europäische Bezüge der siebenbürgischen Kunst*. Catalog de expoziție, Palatul Brukenthal, Sibiu, 2007, p. 119-126; «Efemeridele „Das Ziel”, „Das neue Ziel” și „Ostland” în slujba modernismului și avangardei din mediul german din Transilvania», în: *Pictori din Transilvania în centre artistice europene*, Muzeul Național Brukenthal, Bibliotheca Brukenthal XVII, Sibiu, 2007, p. 45-52; „Artiști și instituții în dificultăți financiare. Pagini de corespondență din Biblioteca Brukenthal din Sibiu”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Historia Artium* 1/2008, p. 55-64; „Mișcarea artistică brașoveană din anii 1949 și 1950 reflectată în paginile cotidianului Neuer Weg”, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Historia Artium*, 1/2009, p. 77-83; „Scriitură și aparență. Relația public-privat în arhivele familiei von Heydendorff. Sec.

O altă direcție de interes a cercetărilor sale s-a îndreptat spre viața și activitatea unor artiști plastici care au avut o carieră internațională în perioada interbelică. A scris, de exemplu, despre Margarete Depner, Carl Dörschlag, Franz Ferch, Hans Mattis-Teutsch sau Karl Ziegler³.

XVIII”, în *De la fictiv la real. Imagine. Imaginarul. Imagologia* (coord. Andi Mihalache, Silvia Marin-Barutcieff), ed Univ. „A. I. Cuza”, Iași 2010, p. 579-599; „Es nimmt kein Ende”. Briefe zu den Wachsbossierungen der Brüder Carl und Wilhelm Berg, în *Literarische Zentrenbildung in Ostmittel- und Südosteuropa* (editori Mira Miladinovic Zalnic, Maria Sass, Stefan Sienerth, IKGS Verlag, München 2010, p. 147-160; „Volksaufklärung in Siebenbürgen im 18. Jahrhundert”, în *Die Entdeckung von Volk, Erziehung und Ökonomie im europäischen Netzwerk der Aufklärung*, Hanno Schmitt, Holger Böning, Werner Greitling și Reinhart Siegert (editori), tom 58, edition lumiere Bremen 2011, p. 115-136; „Publicitatea firmelor constructoare de mașini din Sibiu în paginile cotidianului Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt (1883-1904)”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XVIII, 2011, p. 187-194; „Unseren Stammesbrüdern am Vaal und Oranje. Die Buren im Siebenbürgisch-Deutschen Tageblatt”, în *Germanistische Beiträge* 30, Universitätsverlag 2012 Hermannstadt Sibiu, p. 57-73; „Gustav Gräser (1879-1958), un sas transilvănean adept al mișcării „înapoi la natura”, co-fondator al coloniei Monte Verità”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XIX, 2012, p. 15-23; „Die bildende Kunst der Rumäniendeutschen von 1949 bis 1989 im Spiegel deutschsprachiger Periodika”, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 55/2012, p. 165-182; „1905 – un an cultural de excepție pentru sibiu oglindit în Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XX, 2013, p. 71-82; „Eigen- und Fremdbilder in den Schriften Regine Zieglers (1864–1925)”, în: *Germanistische Beiträge*, vol. 32, 2013, p. 63-73; „Die expressionistische bildende Kunst Südsiebenbürgens – eine Variante der mitteleuropäischen Strömung“: în *Kronstädter Beiträge zur Germanistik* (Neue Folge) Authentizität, Varietät oder Verballhornung. Germanistische Streifzüge durch Literatur, Kultur und Sprache im globalisierten Raum (Hg. Carmen Elisabeth Puchianu), Verlag Karl Stutz, Passau 2014, p. 119-132.

³ *The Avant-Garde Artist/Artistul avangardist/Der Avantgardekünstler – Hans Mattis-Teutsch – His Work and Thought/Opera și gândirea/Sein künstlerisches Oeuvre und kunsttheoretisches Denken*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu 2001; coautor la *Trude Schullerus 1889-1981. Eine siebenbürgische Malerin*, Hora/ Sibiu–AKSL Heidelberg, 2005; coautor la Lisa Fischer, *Wiederentdeckt. Maragrete Depner (1885–1970). Meisterin des Porträts der Siebenbürgischen Klassischen Moderne*, Böhlau Verlag, Wien Köln Weimar, 2011 și (selectiv) studiile: “Hans Mattis-Teutsch, a Transylvanian Avant-Garde Artist of European Scope”, în *Transylvanian Review*, vol III, nr. 2, Cluj-Napoca, summer 1999, p. 126-136; „50 de ani de la dispariția lui Ludwig Hesshaimer (1872-1956), un artist plastic în uniformă militară”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XIII-XIV, 2006-2007, p. 407-414; „Der Malerkreis um Professor Carl Dörschlag, ein Beispiel deutsch-rumänischer Kunstbestrebungen, în *Rumänisch-deutsche Kulturbegegnungen*, Verlag der Lucian-Blaga Universität Sibiu/Hermannstadt, 2008, p. 192-201; „Margarete Depner (1885–1970) – o artistă plastică aproape uitată”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XVI, 2009, p. 205-214; „Margarete Depner - eine fast vergessene Künstlerin”, în

Și nu în ultimul rând, ei îi datorăm cea mai recentă și documentată monografie⁴ a muzeului baronului Samuel von Brukenthal.

Pe lângă cercetare, și-a făcut timp și pentru alte tipuri de activități. La institut a fost redactor șef adjunct al revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde” și redactor al versiunii în limba germană a „Buletinului Informativ al ICSU Sibiu” (Informationsblatt), a fost implicată în amenajarea expoziției de bază a Muzeului Central al Bisericii Evanghelice C. A. din România, fiind unul dintre principalii săi realizatori și a predat (în limba germană) masteranzilor Facultății de Litere și Arte din Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.

Gudrun-Liane Ittu este, de asemenea, membră a unor prestigioase asociații profesionale: Asociația istoricilor de artă din Transilvania „Ars Transsilvaniae”, Cluj-Napoca; Societatea de Studii Transilvane / „Arbeitskreis für siebenbürgische Landeskunde”, Sibiu / Heidelberg (vicepreședintă); Uniunea Artiștilor Plastici, secția de critică și istoria artei; Societatea internațională „Corpus”; Asociația Germaniștilor Central Europeeni; Asociația Germaniștilor sibieni.

Actul ei de identitate spune că anul acesta, în martie, Gudrun a împlinit 60 de ani. Este greu de crezut, pentru că nu se văd și nu se simt. Este încă tânără și așa va rămâne, pentru că spiritul nu îmbătrânește. Ne va bucura la fel și în continuare cu textele ei bine documentate și luminoase, cu zâmbetele și discursurile fluente și interesante la vernisaje, conferințe și sesiuni de comunicări.

Îi place natura, îi place soarele și îi plac călătoriile, de aceea îi doresc să se bucure cât mai des de toate trei, deodată! La mulți ani, draga mea colegă!

Anda-Lucia SPÂNU

Transylvanian Review 1/2008, p. 145-154; „Receptarea operelor lui Hans Mattis-Teutsch în periodicele germane din Transilvania”, în *Mattis-Teutsch. Artist al avangardei*, Muzeul de artă Brașov 2009, p. 31-44; „Hugo d’Alesi (1849-1906) – un transilvănean, maestru al afișului publicitar la Paris”, în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XVII, 2010, p. 229-240; „Franz Ferch (1900-1981), ein bildender Künstler stets im Einklang mit dem Geist der Zeit“, în *Kronstädter Beiträge zur Germanistik. Neue Folge, Heft 2*, „Norm und Abnorm in der deutschen Sprache und Literatur“ (herausgeg. Carmen Elisabeth Puchianu), Verlag Karl Stutz Passau, 2013, p. 129-140; „Karl Ziegler (1866 Arkeden/Archita - 1945 Königsberg/seit 1946 Kaliningrad), ein in Vergessenheit geratener bildender Künstler aus Siebenbürgen“, în *Studia Universitatis Babeș Bolyai. Historia Artium* vol. 58, 1/2013, p. 131-150; «„Ar putea fi artistul pe care îl așteptăm de 800 de ani”. Karl Ziegler (1866-1945), un artist uitat», în *Anuarul Institutului de cercetări socio-Umane Sibiu*, XXI, 2014, p. 5-21.

⁴ *Geschichte des Brukenthalmuseums*, DokuMenta Verlag, Sibiu, 2003 și *Scurtă istorie a Muzeului Brukenthal*, Bibliotheca Brukenthal XXIX, 2008, Editura Altip, Alba Iulia, 2008.